

відповідальності та стягнення компенсацій, що дозволить посилити захист довкілля на міжнародному рівні. Спільні зусилля країн можуть також сприяти розробці рекомендацій для розвитку нових стандартів у сфері екологічної безпеки, що стане значним кроком у подоланні екологічних злочинів і захисті природних ресурсів під час збройних конфліктів.

Підсумовуючи дослідження, можна стверджувати, що екологічні злочини під час збройних конфліктів мають значний вплив як на довкілля, так і на здоров'я населення. Аналіз досвіду України та інших країн, що зазнали шкоди від екологічних злочинів, свідчить про важливість розвитку правової бази для протидії екоциду. Інтеграція міжнародних норм та розвиток національного законодавства дозволять Україні ефективніше протидіяти екологічним злочинам.

Література:

1. Вереша Р.В., Кучинська О.П., Ковтун О.М. Екоцид у національному та міжнародному кримінальному праві: сучасні виклики та перспективи нормативно-правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, Серія ПРАВО*. Випуск 78: частина 2. 2023. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.24>.
2. Сергій Магера. Екоцид світового масштабу: чи відповідь кремль за злочини проти довкілля. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/975138.html>
3. Увага: екоцид в Україні! URL: <http://soippo.edu.ua/index.php/novyny-tsentru/45-2010-11-24-15-06-39/5460-uvaga-ekotsid-v-ukrajini>

Куліш І. М.

кандидат наук з державного управління,
старший науковий співробітник
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М.І. Долишнього НАН України», м. Львів, Україна

ЕКОЛОГІЧНІ ПОСЛУГИ: ДЕФІНІЦІЯ

Екологічні послуги (EVS) охоплюють різні види діяльності та галузі, зосереджені на захисті, збереженні та покращенні природного середовища, одночасно сприяючи сталому розвитку та управлінню ресурсами. Ці послуги спрямовані на пом'якшення несприятливого впливу людської діяльності на навколишнє середовище, забезпечення дотримання нормативних вимог і сприяння здоров'ю екосистем і людських спільнот у цілому [1].

Дві теоретичні концепції в економіці можуть бути використані для кваліфікації екологічних послуг: теорія послуг та теорія зовнішніх ефектів. Важливо також мати на увазі, як надання екологічних послуг пов'язане з концепцією екосистемних послуг, адже сьогодні ця концепція покладена в основу наукових дослідженнях, зосереджених на взаємовідносинах людини з природою.

З точки зору економіки послуг, екологічна послуга – це діяльність, навмисно розроблена для того, щоб мати корисний вплив на навколишнє середовище для кінцевих користувачів, наприклад, громадян [2]. Екологічна послуга має місце, коли суб'єкт здійснює операцію з охорони та догляду за об'єктом/місцем, що є частиною навколишнього середовища, і яку можна розглядати як суспільне благо. Іншими словами, екологічна послуга – це добровільна діяльність, спрямована на захист або збереження навколишнього середовища (турбота людини про природу) [3].

У 2000 р. почались переговори на рівні СОТ щодо розвитку сфери послуг для досягнення вищого рівня відкритості ринку, що передбачено Генеральною угодою (GATS), тоді до порядку денного вперше було внесено розгляд екологічних послуг. Станом на 1 грудня 2020 р. 59 членів СОТ (враховуючи ЄС-25 як одиницю) взяли зобов'язання принаймні в одному підсекторі екологічних послуг: 52 члени – щодо послуг з водовідведення; 50 членів – послуг з утилізації сміття; 51 член – санітарії та аналогічних послуг; 51 член – «інших екологічних послуг» [4].

Сегмент екологічних послуг – це напрям у сфері охорони довкілля, що швидко розвивається. Зростання попиту на ці послуги зумовлено щораз жорсткішими екологічними стандартами та потребою у регулюванні, що мають на меті задоволення глобальних викликів, таких як зміни клімату, виснаження природних ресурсів і накопичення відходів. Не зважаючи на те, що на сьогодні екологічні послуги ще перебувають у стані формування, завдяки науково-технічному поступу почала розвиватись така нетрадиційна сфера як дистанційні екологічні послуги, хоча їх охоплення здебільшого обмежується онлайн-консультаціями та моніторингом енергоефективності.

Література:

1. Environmental Services Definition. 2024. Servicon. <https://servicon.com/glossary/environmental-services/>
2. Froger G., Boisvert V., Méral P. and all. Market-Based Instruments for Ecosystem Services between Discourse and Reality: An Economic and Narrative Analysis. *Sustainability*. 2015. 7(9):11595-11611.
3. Aznar O. Defining environmental services from agriculture to better understand the implementation of European agrienvironmental policy. *Environmental Science & Policy*. 2023. Vol. 139/Pp. 22-28.
4. Environmental services. The World Trade Organization (WTO). https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/s_negs_e.htm.

Мільто В.А.

аспірант спеціальності 051 «Економіка»

Андрощук І.О.

канд. екон. наук., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Альтернативна енергетика стає дедалі важливішою складовою екологічної безпеки. У зв'язку з глобальними екологічними викликами, як-от зміна клімату, забруднення повітря, деградація природних екосистем, питання сталого використання ресурсів стає центральним у світовій енергетичній політиці. Сьогодні альтернативні джерела енергії (сонячна, вітрова, гідроенергія та біоенергетика), розглядаються не лише як економічно доцільні, а й як екологічно безпечні варіанти, що здатні забезпечити людство чистою енергією без шкоди для навколишнього середовища.

Традиційна енергетика, яка переважно базується на викопних ресурсах — нафтопродуктах, вугіллі та природному газі, — є однією з основних причин забруднення довкілля. Спалювання викопних видів палива призводить до викидів парникових газів, таких як вуглекислий газ (CO₂), метан та оксиди азоту, що спричиняють глобальне потепління. Наслідком є підвищення середньої температури на Землі, що призводить до танення льодовиків, підвищення рівня Світового океану та погіршення кліматичних умов. Зменшення лісових масивів, які є природними поглиначами CO₂, ще більше посилює проблему.

Крім того, традиційна енергетика спричиняє кислотні дощі, руйнує озоновий шар та знищує біорізноманіття. Зокрема, забруднення повітря від спалювання вугілля і нафтопродуктів значно шкодить здоров'ю людей, підвищуючи ризик захворювань дихальної та серцево-судинної систем. Це все викликає необхідність переходу на чистіші та безпечніші альтернативні джерела енергії.

Альтернативні джерела енергії, на відміну від традиційних, є відновлюваними та менш шкідливими для навколишнього середовища. Сонячна, вітрова, гідроенергетика і біоенергетика не призводять до викидів парникових газів, що робить їх екологічно безпечними. Наприклад, сонячні панелі та вітрові турбіни, після встановлення, практично не